

3.11.2022

FinELib-konsortion ohjausryhmän kokous 10.11.2022

Aika	torstai 10.11.2022 klo 9–12
Paikka	Zoom-etäkokous
Jäsenet	Kalle-Antti Suominen, vararehtori, Turun yliopisto, pj. Jyrki Hakapää, johtava tiedeasiantuntija, Suomen Akatemia (klo 10 lähtien) Tommi Harju, kirjastonjohtaja, Taideyliopisto Jouni Hirvonen, vararehtori, Helsingin yliopisto Kristiina Hormia-Poutanen, johtaja, kirjastoverkkopalvelut, Kansalliskirjasto Salla Huttunen, vararehtori, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, varapj. Mikko Jakonen, Senior Lecturer, Jyväskylän yliopisto (Mikael Laakson varajäsen) Sonja Karlsson, tietoasiantuntija, Suomen Pankki (Katja Hilska-Keinäsen varajäsen) Jari Liski, tieteellinen johtaja, Ilmatieteen laitos Hanna Martikainen, kirjastotoimenjohtaja, Jyväskylän kaupunginkirjasto Sanna Marttinen, toiminnanjohtaja, Tulanet Laura Kitti, projektikeskuksen päällikkö, Luonnonvarakeskus Sinikka Luokkanen, tietopalvelupäällikkö, Hämeen ammattikorkeakoulu Ossi Naukkarinen, vararehtori, Aalto-yliopisto Virva Nousiainen-Hiiri, kirjastoverkon yhteisten palveluiden päällikkö, Helsingin kaupunginkirjasto Susanna Parikka, kirjastonjohtaja, Lapin yliopisto Pekka Uotila, päällikkö, korkeakoulun tieto- ja julkaisupalvelut, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
Poissa	Katja Hilska-Keinänen, ryhmäpäällikkö, Suomen ympäristökeskus Mikael Laakso, Associate Professor, Hanken
Esittelijät Asiantuntijat	Arja Tuuliniemi, palvelupäällikkö, FinELib, Kansalliskirjasto Paula Mikkonen, tietoasiantuntija, FinELib, Kansalliskirjasto Toni Vesterinen, hankinta-asiantuntija, FinELib, Kansalliskirjasto Timo Vilén, tietoasiantuntija, FinELib, Kansalliskirjasto (klo 9 -10)
Sihteeri	Terhi Manninen, hankinta-asiantuntija, FinELib, Kansalliskirjasto

ESITYSLISTA

1. Kokouksen avaus

3.11.2022

2. Kokouksen päätösvaltaisuuden toteaminen

Ohjausryhmä on päätösvaltainen, kun vähintään puolet jäsenistä, kokouksen puheenjohtaja mukaan luettuna, on läsnä.

Esitys: Puheenjohtaja toteaa osallistujat ja kokouksen päätösvaltaisuuden.

3. Kokouksen esityslistan hyväksyminen

Esitys: Hyväksytään esityslista.

4. Edellisen kokouksen hyväksytty pöytäkirja

Merkitään tiedoksi edellisen kokouksen 15.9.2022 hyväksytty pöytäkirja ([linkki pöytäkirjaan](#)). Liite 1.

ILMOITUSASIAT

5. Ajankohtaiset asiat, 20 min

- Ohjausryhmän vuosikello¹
- Kansalliskirjaston johtokunta on kokouksessaan 25.10.2022 nimittänyt FinELibin ohjausryhmän jäsenen, Haaga-Helian ammattikorkeakoulun vararehtorin Salla Huttusen FinELib-konsortion ohjausryhmän varapuheenjohtajaksi.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön tilaama e-aineistojen kirjastokäytön korvaamista koskeva selvitys on julkaistu. Selvityshenkilö ehdottaa nykyistä lainauskorvausjärjestelmää laajennettavaksi koskemaan yleisistä kirjastoista tapahtuvaa e-kirjojen ja e-äänikirjojen lainausta.²
- Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti 13.10.2021 koko toimialan virastot kattavan konsernin kehittämishankkeen, jonka tavoitteena on varmistaa sivistyshallinnon toiminnan vaikuttavuus, laatu ja palvelukyky tulevina vuosina. Kehittämishankkeessa laadittiin tavoitetila ja muutosohjelma sivistyshallinnon kehittämiseksi. Valmistelun aikana esille nousi tarve tarkastella kirjastotoimen kokonaisuutta siten, että huomioon otettaisiin myös Helsingin yliopiston yhteydessä toimiva Kansalliskirjasto. Kehittämishankkeen loppuraportissa "Sivistyshallinto 2030, Opetus- ja kulttuuriministeriön konsernin kehittämishankkeen loppuraportti" ehdotetaan, että Kansalliskirjasto sijoitettaisiin uuden organisaation kirjasto- ja arkistotoiminnasta vastaavaan kokonaisuuteen.

¹ <https://www.kivi.fi/pages/viewpage.action?pagelId=41027142#expand-Vuosikello>

² <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164387>

3.11.2022

Raportissa todetaan myös, että Opetus- ja kulttuuriministeriö, Helsingin yliopisto ja Kansalliskirjasto selvittävät yhteistyössä Kansalliskirjaston aseman muutoksen edellytykset.³

- AVOTT-ohjausryhmän asettama työryhmä kotimaisten tieteellisten kausijulkaisujen välittömän avoimuuden mahdollistavista rahoitusmalleista on saanut työnsä päätökseen. Loppuraportissa esitellään kolme yhteisrahoitteista mallia, joita voidaan käyttää itsenäisesti joko samanaikaisesti tai peräkkäin toisiaan tukien.⁴
- Vetenskapsrådet Ruotsissa on päivittänyt avoimen julkaisemisen periaatteitaan: edellyttää tutkimuksen rahoittajana välitöntä avointa julkaisemista CC BY -lisenssillä - "Nya riktlinjer för publicering med öppen tillgång (open access)"⁵
- Selvitys FinELib-sopimusten auktorisoiduista käyttäjistä jatkuu, käsittely siirtyy ohjausryhmän vuoden 2023 ensimmäiseen kokoukseen.

Esitys: Merkitään tiedoksi ajankohtaiset asiat

PÄÄTÖSASIAT

6. FinELibin lehtipakettineuvottelut vuonna 2022, 90 min

(Arja Tuuliniemi, liitteet 2-4)

FinELib-konsortio neuvottelee vuonna 2022 neljän luku- ja julkaisemisoikeuden sisältävän lehtipaketin uusinnasta: Sage, Taylor & Francis, Wiley ja Wolters Kluwer/Lippincott. Sciencen osalta neuvotellaan ensimmäistä kertaa avoimesta julkaisemisesta. Neuvotteluja kustantajien kanssa on käyty syksyn aikana.

Konsortion neuvotteluja ohjaavat ohjausryhmän asettamat neuvottelutavoitteet ja ohjausryhmän kokouksessaan 2/2022 hyväksymät konsortion hankintaperiaatteet. Hankintaperiaatteita arvioidaan vähintään kerran vuodessa, ensimmäisen kerran marraskuussa 2022.

FinELib-toimiston asiantuntijat esittelevät neuvottelutilanteen ja hankintaperiaatteiden toteutumisen neuvoteltujen aineistojen osalta.

³ <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164377>

⁴ <https://avointiede.fi/fi/ajankohtaista/kotimaisen-tiedejulkaisemisen-kestava-avoimuus-otti-askelleen-eteenpain>

⁵ <https://www.vr.se/aktuellt/nyheter/nyhetsarkiv/2022-10-24-nya-riktlinjer-for-publicering-med-oppentillgang-open-access.html>

3.11.2022

Neuvottelujen aikana konsortioon kohdistuu kustantajien ja palvelutarjoajien huomiota. Keskustellaan, miten konsortion tulisi suhtautua yhteydenottoihin.

Esitys:

Ohjausryhmä arvioi konsortion pakollisten hankintaperiaatteiden toteutumista ja päättää, miten edetään syksyn neuvottelujen osalta. Keskustellaan neuvotteluihin liittyvästä viestinnästä.

Päätös:

TAUKO 10 MIN.

KESKUSTELUASIA

7. Vuoden 2023 toiminnan suunnittelu, 30 min

(Arja Tuuliniemi, liite 5)

Ohjausryhmä hyväksyi FinELibin palveluvision toteuttavan toimenpideohjelman kokouksessaan 1/2022. Arja Tuuliniemi esittelee toimenpideohjelman (liite 5). Käydään keskustelua siitä, onko vuoden 2023 toimintaan odotettavissa sellaisia muutoksia, joita ei ollut tiedossa alkuvuonna 2022. Toimenpideohjelma vuodelle 2023 päätetään ohjausryhmän seuraavassa kokouksessa 1/2023.

Esitys: Käydään lähetekeskustelu FinELib-konsortion toimenpideohjelmasta vuodelle 2023. Keskustelun tukena käytetään Flinga-alustaa.

PÄÄTÖSASIA

8. Uusien aineistojen valinta, 15 min

(Arja Tuuliniemi, liite 6)

FinELibin aineistovalinnan prosessi on uudistettu yhteistyössä kirjastojen ja FinELib-toimiston edustajista koostuvassa työryhmässä. Aineistovalinnan uudistamisen tarkoituksena oli kehittää konsortioneuvotteluihin otettavien aineistojen valintaprosessia nopeammaksi ja joustavammaksi osana ketterää ja monipuolista aineistohankintaa. Lisäksi tavoitteena oli uudentyyppisten aineistojen saaminen konsortiotarjontaan sekä uusien aineistojen valintaan ja tarjontaan liittyvän viestinnän ja tiedonkulun kehittäminen. Projektia varten perustettiin kirjastojen ja FinELib-toimiston edustajista koostuva työryhmä.

3.11.2022

Uusien aineistojen ehdottaminen ja äänestäminen on nyt mahdollista ympäri vuoden ja äänestystilanne tarkistetaan vähintään kaksi kertaa vuodessa. Kirjastot ovat nyt voineet ehdottaa uusia aineistoja tai palveluja konsortion hankittaviksi, keskustella niistä ja äänestää niitä parin kuukauden ajan.

FinELib-konsortio on palveluvissiossa ja sitä toteuttavassa toimenpideohjelmassa määritellyt tulevien vuosien hankinnan painopistealueet: laadukkaat vaihtoehtoiset OA-julkaisukanavat, uudet aineistotyypit ja kotimaiset aineistot. Ehdotamme, että vuosien 2022-2023 aikana neuvotteluihin valittavat uudet aineistot valittaisiin ensisijaisesti em. painopistealueilta.

Ketteryyden lisäämiseksi ehdotamme, että ohjausryhmä valtuuttaisi FinELib-toimiston tekemään valinnat em. alueilta. Neuvotteluihin valittavien aineistojen tulee aina täyttää yleiset edellytykset neuvottelujen aloittamiselle, esim. riittävä kiinnostus konsortion taholta. Lisäksi valinnassa kiinnitetään huomiota eri sektoreiden tasapuoliseen kohteluun.

Esitys:

Ohjausryhmä päättää painopistealueet, joista uudet aineistot ensisijaisesti valitaan. FinELib-toimisto valtuutetaan tekemään yksittäisten aineistojen ja palvelujen valinnat.

Päätös:

KESKUSTELUASIAT

9. Ohjausryhmätyön arviointi, 15 min, etukäteistehtävä

(Arja Tuuliniemi)

FinELibin nykyinen ohjausryhmä on toiminut vuodesta 2021 ja toimii nykyisellä kokoonpanolla vuoden 2024 loppuun. Ohjausryhmän jäseniä pyydetään arvoimaan kuluneen kahden vuoden toimintaa ryhmäläisille etukäteen lähetetyn kyselyn avulla.

Esitys:

Käydään keskustelu ohjausryhmän toiminnasta ja kirjataan ylös kehittämissuhteet.

MUUT ASIAT

10. Seuraavat kokoukset

3.11.2022

Vuoden 2023 kokousajoista on ohjausryhmäläisille lähetetty doodle-kysely.
Maaliskuun kokous pidetään läsnäkokouksena, muut kolme kokousta etäkokouksena.

11. Kokouksen päättäminen

LIITTEET

- Liite 1. Edellisen kokouksen 3/2022 hyväksytty pöytäkirja
- Liite 2. FinELibin lehtipakettineuvottelut 2022 – tilannekatsaus
- Liite 3. FinELibin lehtipakettineuvottelut 2022 – arviointikehikko
- Liite 4. FinELibin lehtipakettineuvottelut 2022 – hankintaperiaatteiden toteutuminen
- Liite 5. Toimenpideohjelma 2022-2025
- Liite 6. Uusien aineistojen valinta